

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**A Büntető Törvénykönyv és a büntetőeljárás törvény
2019. évi módosításai**

Szerző:

Dr. Kovács Gyula

Budapest, 2019.

Kétségtelen, hogy a jogalkotó az idén is rendesen kitett magáért: panaszra nem lehet okunk. Amennyiben csak a széles értelemben vett büntető jogszabályok közül a Büntető Törvénykönyvet¹ és a büntetőeljárás törvényt² vesszük górcső alá, akkor azt látjuk, hogy 2019. évben az előbbit kilenc törvény hét alkalommal, ez utóbbit pedig öt törvény öt esetben módosította (szerencsére lassan vége az évnek). Megjegyzendő, hogy a hatálybalépéstől számítva³ a Btk. negyvenegy, a Be. pedig öt módosítást ért meg.

Nem mellesleg a hatályos büntetőeljárás törvényt látszólag módosították csak ötször. Ne menjünk el amellett ugyanis, hogy a már érvényes, 2017. június 26-án kihirdetett törvényt a 2017. évi CXCVII. törvény⁴ 508-522. §-a is megváltoztatta. A 2017. december 19-én kihirdetett 2017. évi CXCVII. törvény, mintegy tizennégy közlönyoldalnyi terjedelemben sorolta fel az új Be. eltérő tartalommal hatályba lépő rendelkezéseit. Másképpen fogalmazva: a törvény hivatkozott szakaszai azokat a csorbákat köszörülték ki, amelyek az új Be. kodifikálása során keletkeztek, illetve amelyeket az Országgyűlés a 2017. június 13-i ülésnapján - az új Be. elfogadásakor - követett el, és amelyek gondosabb törvényelőkészítő munkával elkerülhetők lettek volna.

¹ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.).

² A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényt (a továbbiakban: Be.).

³ A Btk. 2013. július 1-jén, a Be. 2018. július 1-jén lépett hatályba.

⁴ A hivatkozott jogszabály eredeti - és lényegesen hosszabb - megnevezése: a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2017. évi CXCVII. törvény.

Az már csak hab a tortán, hogy a jogalkotó az érvényes, de nem hatályos Be. módosító rendelkezéseit úgynevezett „salátatörvényben” rejtette el (szoktak ilyet tenni). A 2017. évi CXCVII. törvény ugyanis - mint arra már utaltam -, az új Be. hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról rendelkezik. Ehhez képest, az 508-522. §-okat megelőző 164. fejezet a „büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény eltérő tartalommal hatályba lépő rendelkezései” címet viseli, és lényegét tekintve, magát az új büntetőeljárás törvényt változtatta meg. Vajon mennyien nem vették észre ezt a turpisságot?

A hivatkozott büntető jogszabályok ez évi módosításai a következők (csak a rend kedvéért sorolom fel).

A Büntető Törvénykönyv (Btk.):

- egyes egészségügyi és egészségbiztosítási tárgyú, valamint az egészségüggyel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2018. évi CXVIII. törvény (2019. január 1-jétől hatályos);
- egyes büntetőjogi tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi CXXII. törvény (2019. január 1-jétől hatályos);
- a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény (2019. január 1-jétől hatályos);
- a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI.

- törvény módosításához kapcsolódóan egyes törvények módosításáról rendelkező 2019. évi XXXVI. törvény (2019. április 15-től hatályos);
- a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény módosításáról rendelkező 2013. évi LXXXIV. törvény (2019. május 1-jétől hatályos);
 - Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény (2019. július 10-től hatályos);
 - Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény (2019. július 24-től hatályos);
 - a törvényszéki végrehajtással összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2019. évi LXXXI. törvény (2020. január 1-jétől hatályos);
 - egyes törvényeknek az egészségügyi szolgáltatások fejlesztésével, valamint a bizonytalan minőségű, tisztázatlan hátterű egészségügyi szolgáltatók tevékenységének visszaszorításával összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXI. törvény (2020. február 15-től hatályos
- a módfelett hosszú címért a jogalkotó helyett én kérek elnézést).

A Btk. ismertetett módosításai közül számomra a 2018. évi CXVIII. törvény, valamint a 2019. évi CXI. törvény az érdekesebb. Az előbbi 31. §-a - 2019. január 1-jei hatállyal - beiktatta a Különös Rész XVII. Fejezetébe (Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények) a *gyógyszerhamisítás* tényállását (185/A. §). Ez utóbbi 14. §-a - 2020. február 15-től - beiktatta a XXXIII. Fejezetbe (A közbizalom elleni bűncselekmények) az *oktatással összefüggő jogosulatlan*

tevékenység tényállását (343/A. §). E két tényállásról a későbbiekben még lesz szó.

A büntetőeljárás törvény (Be.):

- egyes egészségügyi és egészségbiztosítási tárgyú, valamint az egészségüggyel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2018. évi CXVIII. törvény (2019. január 1-jétől hatályos);
- a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény módosításához kapcsolódóan egyes törvények módosításáról rendelkező 2019. évi XXXVI. törvény (2019. április 15-től hatályos);
- a törvényszéki végrehajtással összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2019. évi LXXXI. törvény (2020. január 1-jétől hatályos);
- a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény (2020. július 1-jétől hatályos);
- az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény (2020. április 1-jétől hatályos).

A 2019. évi CXXVII. törvénnyel gyaníthatóan vége szakad a büntető jogszabályok ez évi módosításainak, mivel - mint azt az előzőekben megírtam - nagy örömünkre az esztendő igencsak a vége felé jár.

A következőkben - a teljesség igénye nélkül - vizsgáljuk meg a gyógyszerhamisítás és az oktatással összefüggő jogosulatlan tevékenység tényállását. Előre bocsátom, hogy részletes elemzésre egyrészt időhiány (különbön a lapzártá) és terjedelmi korlátok miatt nem vállalkozhatom (most amúgy sincs kedvem nagykommentárt írni).

Gyógyszerhamisítás

A gyógyszerhamisítás (Btk.185/A. §) törvényi tényállása a Btk. Különös Részének XVII. Fejezetében (Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények) kapott helyet. A *bűncselekmény jogi tárgya* az emberi élet, testi épség és egészség megóvásához fűződő társadalmi érdek.

A *gyógyszerhamisítás büntett* (alapesete három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő). *Privilegizált esete nincs. Előkészülete vétség, egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

A *tényállás jogtechnikai felosztása*: a Btk. 185/A. § nyolc bekezdésből áll, az (1), a (3)-(5) és a (8) bekezdés pontokra tagozódik. Az (1) bekezdés az *alapeset*. A (2)-(6) bekezdések a *minősített esetek*. A (7) bekezdés a gyógyszerhamisításra irányuló *előkészületet rendeli büntetni*. A (8) bekezdés *értelmező rendelkezéseket* tartalmaz.

A Btk. 185/A. § (1) bekezdésének elkövetési tárgyai

- gyógyszer vagy állatgyógyászati készítmény,
- hamis, meghamisított vagy Magyarországon nem engedélyezett gyógyszer vagy állatgyógyászati készítmény,
- gyógyszerhez vagy állatgyógyászati készítményhez kapcsolódó eredeti dokumentum.

A Btk. 185/A. § (2) bekezdésének elkövetési tárgya az 1979. évi 25. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a pszichotrop anyagokról szóló, Bécsben, az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény mellékletének III. vagy IV. Jegyzékében meghatározott pszichotrop anyag tartalmú gyógyszer, illetve az ilyen gyógyszer hatóanyaga.

A gyógyszerhamisítás elkövetési magatartásai

- a meghamisítás, a készítés [Btk. 185/A. § (1) bekezdés *a*) pontja],
- a forgalomba hozatal, a kereskedés, a kínálás, az átadás [Btk. 185/A. § (1) bekezdés *b*) pontja],
- behozatal, kivitel, átszállítás, megszerzés, tartás [Btk. 185/A. § (1) bekezdés *c*)-*d*) pontja],
- felhasználás [Btk. 185/A. § (1) bekezdés *e*) pontja].

Megjegyzendő, hogy a gyógyszerhamisítás elkövetési magatartásai lényegét tekintve megegyeznek a Btk. XVII. Fejezetében felsorolt bűncselekmények elkövetési magatartásaival.

A tényállás Btk. Különös Részébe történő beiktatásának jogpolitikai indoka alapvetően Magyarország Európai uniós kötelezettségének a teljesítése.

A 2018. évi CXVIII. törvény általános indokolása szerint: „A 2017/2103/EU irányelv⁵ az Egyesült Nemzetek pszichotrop anyagokról szóló 1971. évi egyezménye⁶ (a továbbiakban: Pszichotrop Egyezmény) hatálya alá tartozó valamennyi anyagot kábítószernek tekinti, a Btk. viszont csak a melléklet I. (P1) és II. (P2) Jegyzékében meghatározott veszélyes pszichotrop anyagokat sorolja a kábítószernek közé. Erre figyelemmel az előterjesztés szerinti Btk.-módosítás alapján a gyógyszer kikerül az egészségügyi termék fogalmi köréből, és új tényállásban kerülnek szankcionálásra a gyógyszerekkel kapcsolatos elkövetési magatartások, így biztosítva a 2017/2103/EU irányelvnek való teljes körű megfelelést és a Btk. belső koherenciáját. A törvény emellett más, a Btk. 186. §-ára⁷ utaló törvények technikai jellegű módosítását is tartalmazza,

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2017. november 15-i (EU) 2017/2103 irányelve a 2004/757/IB tanácsi kerethatározatnak a kábítószer fogalommeghatározása új pszichoaktív anyagokkal való kiegészítése céljából történő módosításáról és a 2005/387/IB tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről.

⁶ 1979. évi 25. törvényerejű rendelet a pszichotrop anyagokról szóló, Bécsben az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény kihirdetéséről.

⁷ Egészségügyi termék hamisítása (Btk. 186. §).

*amely az új tényállás (gyógyszerhamisítás) miatt szükséges”.*⁸ Ugye, minden világos, ezt még a „Mari néni” is megérti...

A Btk. 185/A. §-ához fűzött *részletes indokolás* lényegében szó szerint megismétli az általános indokolásban írtakat, pontosabban annak vágott (vagy inkább némiképpen rövidített) változata: az eredeti általános indokolás nyolc-, a részletes pedig hétsoros.

A gyógyszerhamisítás törvényi tényállását a melléklet tartalmazza.

Oktatással összefüggő jogosulatlan tevékenység

Az oktatással összefüggő jogosulatlan tevékenység (Btk. 343/A. §) a Btk. Különös Részének XXXIII. Fejezetében (A közbizalom elleni bűncselekmények) kapott helyet. *A bűncselekmény jogi tárgya a közbizalom, amely*

- egyfelől *a felsőoktatásban megszerezhető szakképzettséget igazoló oklevelek* vagy iskolarendszeren kívüli képzésben, illetve iskolai rendszerű szakképzésben megszerezhető *szakképesítést igazoló bizonyítványok hitelességében,*

⁸ Forrás: CompLex jogtár adatbázisa - <https://uj.jogtar.hu/> - Wolters Kluwer Hungary Kft. (letöltés: 2019. december 18.).

- másfelől a nemzeti felsőoktatásról szóló törvényben⁹ meghatározott szakképzettséget igazoló oklevelek, tudományos fokozatok, címek vagy rövidítések jogszerű adományozásában

nyilvánul meg.

Az oktatással összefüggő jogosulatlan tevékenység *alapesete* vétség (két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő). *Privilegizált esete nincs. Előkészületét a törvény nem rendeli büntetni.*

A tényállás jogtechnikai felosztása: a Btk. 343/A. § két bekezdésből áll. Az (1) bekezdés pontokra, az (1) bekezdés *b)* pontja négy alpontra tagozódik. Az (1) bekezdés az *alapeset*. A (2) bekezdés a *minősített eset*.

A Btk. 343/A. § elkövetési tárgyai

- a felsőoktatásban megszerezhető *szakképzettséget igazoló oklevél* vagy iskolarendszeren kívüli képzésben, illetve iskolai rendszerű szakképzésben megszerezhető *szakképesítést igazoló bizonyítvánnyal összetéveszhető okirat* [343/A. § (1) bekezdés *a)* pontja];
- a nemzeti felsőoktatásról szóló törvényben meghatározott vagy azzal összetéveszhető
 - ✓ *szakképzettséget igazoló oklevél* [343/A. (1) bekezdés *ba)* pontja],

⁹ A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény.

✓ *tudományos fokozat, cím vagy rövidítés [343/A. § (1) bekezdés bb)-bd) pontja].*

A 343/A. § (1) bekezdés *bd)-bd)* pontjaiban felsoroltak csak abban az esetben minősülnek elkövetési tárgyakként, ha tárgyasult (praktikusan okirati) formában jelennek meg.

Az oktatással összefüggő jogosulatlan tevékenység elkövetési magatartásai

- a Btk. 343/A. § (1) bekezdés *a)* pontjában felsorolt okiratok kiállítása;
- a Btk. 343/A. § (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott elkövetési tárgyak (jogosulatlan) adományozása.

A 2019. évi CXI. törvény, pontosabban a T/8018. számú törvényjavaslat¹⁰ általános indokolása szerint: „A Btk. módosítása kiterjed az oktatással összefüggő jogosulatlan tevékenység új tényállásának létrehozására is” (ennyi, és nincs tovább). Ehhez nem tudok mit hozzáfűzni: valóban, a 2019. évi CXI. törvény 14. §-a (a törvényjavaslatban még 12. §-a) - 2020. február 15-i hatállyal - a Btk. XXXIII. fejezetébe beiktatta az oktatással összefüggő jogosulatlan tevékenység (Btk. 343/A. §) tényállását.

¹⁰ <https://www.parlament.hu/irom41/08018/08018.pdf> - Országgyűlés - Irományok (letöltés: 2019. december 21.). Megjegyzés: a 2019. évi CXI. törvény indokolása az Irományok letöltésekor még nem volt elérhető.

A 12. §-hoz fűzött részletes indokolás értelmében „az is bűncselekményt követ el, aki az erre jogosult intézményeken kívül szakképzettséget igazoló oklevelet vagy bizonyítványt állít ki, illetve enélkül, adományoz >>titulust<<.”

Az oklevél kiállításával „nem valódi végzettséget igazoló oklevél lemásolása és ezzel hamisítása a cél, hanem az oklevél kiállítója azt a hamis látszatot kelti szándékosan, hogy jogosult - egyébként államilag el sem ismert, nem létező - végzettséget, szakképzettséget >>igazoló<< oklevél vagy bizonyítvány kiállítására.”

„Az új tényállás közokirat-hamisítástól való megkülönböztetését az indokolja, hogy a Btk. 342. § (1) bekezdés a) pontja szerinti közokirat-hamisítás elkövetési magatartás (hamis közokirat készítése, tartalmának meghamisítása) esetén egy valódiként nem létező közokirat a valódiság látszatával jön létre, amely alakilag hamis, azaz annak készítője nem azonos a kiállítóként feltüntetettel. Az új tényállás azonban nem egy jogosult által kiállított, a létező közokiratnak látszólag mindenben megfelelő, valódinak látszó okirat kiállítására szabályoz, hanem egy arra nem jogosult által kiállított, nem valódi szakképzettséget, szakképesítést igazoló, de az oklevél, bizonyítvány formai kellékeit látszólag tartalmazó iratot állít ki” (ajjjaj, kezdem elveszíteni a fonalat).

Az oktatással összefüggő jogosulatlan tevékenység szankcionálási körével kapcsolatos jogalkotói szándék a felsőoktatásban megszerezhető végzettséget igazoló oklevél mellett kiterjed az iskolarendszeren kívüli képzésben (felnőttképzésben), valamint az iskolai rendszerű képzésben (felnőttoktatásban) kiadható okiratokra is.

A hatályos szabályozás nem ad meghatározást a bizonyítvány fogalmára, tekintettel annak köznyelvi, köznapi érthetőségére, ugyanakkor kétség esetén a külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény 1. § (3) bekezdése szerinti definíció hívható fel, miszerint: >>bizonyítvány, illetve oklevél az alap-, közép- vagy felsőfokú végzettséget, alap-, közép- vagy felsőfokú szakképesítést, felsőfokú szakképzettséget, illetve tudományos fokozatot tanúsító okirat. Bizonyítványnak, illetve oklevélnek tekintendő az ezekkel azonos hatályú okirat is<<.

A tényállás alapján büntetni rendelt tevékenységek társadalomra való veszélyessége különösen magas, tekintettel arra, hogy ezek által növekszik a címmel visszaélők száma.”

Igen... Ehhez nincs mit hozzáfűznöm, vagy ahogy szokták volt mondani (írni) *no comment*.

Az oktatással összefüggő jogosulatlan tevékenység törvényi tényállását a melléklet tartalmazza.

Melléklet

Gyógyszerhamisítás

185/A. § (1) Aki

a) gyógyszert vagy állatgyógyászati készítményt meghamisít, illetve hamis gyógyszert vagy állatgyógyászati készítményt készít,

b) hamis, meghamisított vagy Magyarországon nem engedélyezett gyógyszert vagy állatgyógyászati készítményt forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, illetve indokolatlan mennyiségben kínál, átad,

c) hamis vagy meghamisított gyógyszert vagy állatgyógyászati készítményt az ország területére behoz, onnan kivisz, azon átszállít,

vagy indokolatlan mennyiségben megszerez, tart,

d) Magyarországon nem engedélyezett gyógyszert vagy állatgyógyászati készítményt indokolatlan mennyiségben megszerez, tart, az ország területére behoz, onnan kivisz, azon átszállít,

e) gyógyszerhez vagy állatgyógyászati készítményhez kapcsolódó eredeti dokumentumot kereskedelmi céllal rendeltetésétől eltérően felhasznál,

büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt az 1979. évi 25. törvényerejű

rendelettel kihirdetett, a pszichotrop¹¹ anyagokról szóló, Bécsben, az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény mellékletének III. vagy IV. Jegyzékében meghatározott pszichotrop anyag tartalmú gyógyszerre, illetve a bejelentési kötelezettség megsértésével, engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve ilyen gyógyszer hatóanyagára követik el, a büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés.

(3) A büntetés az (1) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott esetekben

a) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó

fogyatékossgot vagy súlyos egészségromlást,

b) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált okoz.

(4) A büntetés a (2) bekezdésben meghatározott esetben

a) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdés a) vagy

b) pontja szerinti bűncselekmény maradandó fogyatékossgot vagy súlyos egészségromlást,

b) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdés

a) vagy b) pontja szerinti bűncselekmény halált okoz.

(5) Aki a bűncselekményt

¹¹ A törvényszövegben „*pszichotrop*” anyag szerepel, azonban az MTA Helyesírási tanácsadó portálja, valamint a magyar helyesírás szabályai szerint a „*pszichotrop*” a helyes. Forrás:

<https://helyesiras.mta.hu/helyesiras/> (letöltés: 2019. december 21.); Magyar Tudományos Akadémia: A magyar helyesírás szabályai, 464. oldal (Akadémiai Kiadó, Budapest, 2015).

a) egészségügyi dolgozóként,
b) gyártásra, nagykereskedelemre,
közvetlen lakossági ellátás végzésére
engedéllyel rendelkező szervezet
alkalmazottjaként, vagy

c) bünszövetségben
követi el, az (1) bekezdésben
meghatározott esetben egy évtől öt
évig terjedő szabadságvesztéssel, a
(2) bekezdésben meghatározott
esetben két évtől nyolc évig terjedő
szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Az (5) bekezdés szerint
büntetendő, ha a hamis,
meghamisított vagy Magyarországon
nem engedélyezett gyógyszer vagy
állatgyógyászati készítmény a
felhasználók számára széles körben
válík hozzáférhetővé.

(7) Aki az (1)-(6) bekezdésben
meghatározott gyógyszerhamisításra
irányuló előkészületet követ el,

vétség miatt egy évig terjedő
szabadságvesztéssel büntetendő.

(8) E § alkalmazásában

a) indokolatlan mennyiség alatt
olyan mennyiséget kell érteni,
amelyről megállapítható, hogy nem
valamely meghatározott személy
személyes szükségleteinek
kielégítését célozza,

b) Magyarországon nem
engedélyezett gyógyszer vagy
állatgyógyászati készítmény alatt
érteni kell azt a terméket is,
amelyben gyógyszerhatóanyagot az
adott termék összetételére
vonatkozó jogszabályi előírások
megsértésével használnak fel.
Engedélyezett gyógyszernek kell
tekinteni azt a magyarországi
forgalomba hozatali engedéllyel nem
rendelkező gyógyszert is, amelyre
nézve olyan, az (1) bekezdés b) vagy
d) pontjában meghatározott

magatartást fejtenek ki, amely jogszabályban előírt hatósági engedély birtokában vagy bejelentést követően jogszerűen végezhető.

Oktatással összefüggő jogosulatlan tevékenység

343/A. § (1) Aki

a) felsőoktatásban megszerezhető szakképzettséget igazoló oklevéllel vagy iskolarendszeren kívüli képzésben, illetve iskolai rendszerű szakképzésben megszerezhető szakképesítést igazoló bizonyítvánnyal összetéveszthető okiratot állít ki, vagy

b) a nemzeti felsőoktatásról szóló törvényben meghatározott vagy azzal összetéveszthető

ba) szakképzettséget igazoló oklevelet,

bb) tudományos fokozatot,

bc) címet vagy

bd) rövidítést

jogosulatlanul adományoz, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bűnszövetségben vagy üzletszerűen követi el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Forrás- és irodalomjegyzék

- CompLex jogtár adatbázisa - <https://uj.jogtar.hu/> - Wolters Kluwer Hungary Kft. (letöltés: 2019. december 18.)
- <https://helyesiras.mta.hu/helyesiras/> - Helyesírási tanácsadó portál (letöltés: 2019. december 21.)
- <https://www.parlament.hu/irom41/08018/08018.pdf> - Országgyűlés - Irományok (letöltés: 2019. december 21.)
- Magyar Tudományos Akadémia: A magyar helyesírás szabályai (Akadémiai Kiadó, Budapest, 2015)